



Just pour rire, een groot festival in Montreal Canada 2019

Fotograaf onbekend

Marjolein Wagter

Internationaal georiënteerd en geïnspireerd

Peter Vermaat

Compagnie with balls is de straattheatergroep van Marjolein Wagter en haar partner Peter van Valkenhoef met daaromheen nog veel meer medewerkers. De naam verwijst naar het balanceren op grote ballen, maar is tegelijk een knipoog naar de spierballen die voor hun acts nodig zijn.

In 2020 viel vrijwel alles stil voor Marjolein en Peter. Festivals werden geannuleerd of doorgeschoven naar 2021. Nu, een jaar later wordt er weer veel geannuleerd en nog maar enkele dingen doorgeschoven naar 2022. Festivals en daarmee ook het straattheater is door de coronacrisis in de verdrukking gekomen. Gelukkig zijn er nog wel de scholen, waar ze in een mengeling van performance en workshop buiten kunnen optreden. Klas voor klas, dat wel, want grote groepen kunnen nog niet. Voor de kinderen brengt Marjolein dan haar solo-voorstelling van *De wereldwandelaar*. Op een grote wereldbol van 2 meter hoog komt ze het schoolplein oprollen, met in haar rugzak een kleine pop, een rups die meestal slaapt. Afhankelijk van het thema dat de school ter sprake gebracht wil hebben, spreekt ze over het milieu, het zonnestelsel, laat ze wereldmuziek horen of leert ze de kinderen groeten in tien verschillende talen. Peter loopt ondertussen als straatveger met een bezem rond en verplaatst de draadloze, op een accu werkende geluidsinstallatie. Maar Marjolein blijft niet steeds op de bol staan. Ze komt er ook vanaf om met de wereldbol een tango te dansen. Het is haar lust en haar leven.

Acrobatiek en poppen

Geboren in 1968 in Zaandam verhuisde zij op haar vierde naar Kleine Huisjes, een dorp in Noord-Groningen, een kleine dertig kilometer van de provinciehoofdstad. Daar deed ze haar vwo en studeerde zij een jaar geschiedenis aan de universiteit. Maar haar hart ging naar de acrobatiek. Rond haar twintigste volgt zij daarom een dagopleiding acteren, zingen en acrobatiek, om zich al heel snel in Groningen aan te sluiten bij Jeugdcircus Santelli. Daar wordt ze allround opgeleid, maar uiteindelijk is het balanceren op grote ballen haar grootste passie gebleken. Ze maakt na een paar jaar de overstap naar Kindercircus Elleboog in Amsterdam. Hier ontmoet ze Gilles Candela, een Franse jongen, met wie ze uiteindelijk een kleine vijf jaar zou samenwerken. Door hem komt ze in de wereld van de reuzenpoppen terecht. Als ze samen aan een acrobatisch nummer werken, ontdekken ze, dat er nog wat bij moet komen. "Ik wilde toen balanceren op een grote bal," vertelt Marjolein, "maar Gilles leek het leuk om een grote pop te maken. Gilles had een tijdje gewerkt bij Les Grandes Personnes, een poppentheatergroep die met hele grote poppen werkt. De groep is in 1998 ontstaan in Aubervilliers, een voorstad ten noorden van Parijs. Hun reuzenpoppen van vier meter hoog, worden door één man bespeeld. Tegen de achtergrond van de stad laat de groep de poppen door de straten dansen. Samen met Les Grandes Personnes hebben Gilles en ik toen onze eerste reuzenpop gemaakt."

Burkina Faso

Marjolein vertelt, hoe zij en Gilles in 2005 met deze groep naar Burkina Faso gaan. Al jaren doet Les Grandes Personnes daar in de wintermaanden vrijwilligerswerk, als het straattheater in Europa stil ligt. In Boromo, een stad die een uur rijden van de hoofdstad Ouagadougou ligt, maakte de groep met een aantal Burkinezen meer dan levensgrote poppen. Dat jaar werkte Marjolein mee aan de voorstelling *Une grande famille*, die geschreven werd samen met de bewoners en hun griot (Afrikaans verhalenverteller) Yacouba Dramé. Marjolein: "De hoofden van de reuzenpoppen van 4 meter hoog werden van papier-maché gemaakt, op een mal van klei. Dat jaar werden er vier familieverhalen verteld. Bijvoorbeeld het verhaal over zwangerschap en een baby. Die laatste was megagroot op een fiets gemonteerd. Bij het trappen bewogen dan zijn armen en benen. Een ander verhaal ging over een

onmogelijke liefde tussen een jongen en een meisje, die alleen bij hun opa en oma steun vonden. Van vier kanten kwamen vier poppentheatergroepen de stad binnen, ieder met hun eigen verhaal, ondersteund door een eigen muziekgroep. Ze kwamen samen op een plein: 20 supergrote poppen en heel veel kleinere figuren, zoals mensen verkleed als kippen. Daar eindigden de verhalen in één groot dansfestijn."

Internationale wortels

Zelf ziet de groep Les Grandes Personnes haar reuzen al opduiken in het oude Noord-Europa en Catalonië, in de legendes over Titanen en Cyclopen en in de verhalen over Gargantua en Pantagruel van Rabelais. Maar ook dichterbij, als afkomstig van de marionetten van Peter Minshall uit Trinidad, een ontwerper van carnavalskostuums en maskerades, die internationaal in hoog aanzien staat. Hij heeft bijvoorbeeld de openingsceremonies ontwikkeld voor drie Olympische Spelen (1992, 1996, 2002). Een andere inspiratiebron voor de groep is het Amerikaanse Bread and Puppet Theater van de uit Duitsland afkomstige Peter Schumann. Deze poppenspeler werd op zijn beurt weer geïnspireerd door moderne dans, de *Merz-composities* van de dadaïst Kurt Schwitters, het Siciliaanse poppenspel en het Japanse bunraku-theater.



Valladolid, straatfestival in Spanje 2017

Fotograaf onbekend



De World Expo van 2011 in Zuid-Korea

Fotograaf onbekend

waarin gespeeld kan worden. De poppen zijn zo groot, dat ze vaak niet in een doorsneerimte passen. "Op straat spelen blijft altijd spannend," zegt Marjolein. "De mensen hebben niet voor je gekozen, maar worden met je geconfronteerd. Ik vind het dan mooi om bij hen een glimlach te laten verschijnen." Door de grootte van de poppen veranderen ook de alledaagse verhoudingen. "Ik vind het heerlijk om daarmee te spelen," zegt zij. "De poppen zijn niet alleen een uitvergroting van de mensen, maar ook van het menselijk gedrag. Als de pop van 4 meter mij omarmt, lijkt ik maar een klein meisje op een bal. Pas als ik op de grond sta, ontdekken de mensen, dat ik helemaal niet zo klein ben. Dat spelen met verhoudingen is altijd weer verrassend."

Als Marjolein haar Compagnie with balls een internationaal straattheatergezelschap noemt, verwijst niet alleen haar naam naar zowel een Franse als een Engelse achtergrond, maar staat ze ook daadwerkelijk in een brede internationale traditie. Primair brengt zij bewegingstheater. "Dynamisch, groots en poëtisch," noemt ze het. De oorspronkelijke act met Gilles doet zij sinds 2010 met haar huidige partner Peter van Valkenhoef, ook afkomstig uit de wereld van de acrobatiek: *Join the parade* is een swingende optocht, waarbij een gigantisch grote poppenman van 4 meter hoog danst met een ballerina, die zich gracieus beweegt op een hoge bal van bijna 2 meter. Deze act kan worden uitgebreid met meerdere spelers. Daarnaast is een belangrijke performance de al eerder genoemde *De wereldwandelaar*.

Dansend poppenspel

Haar poppen maakt Marjolein samen met haar zussen Roos en Sara, die beiden de kunstacademie hebben gedaan. De zussen maken meestal het hoofd van een pop, dikwijls van piepschuim met daaroverheen papiermaché waaraan beenderlijm is toegevoegd. De kop moet immers bestand zijn tegen verschillende weersinvloeden. Marjolein en Peter geven vorm aan het lichaam, terwijl de kostuums verzorgd worden door costumière Mariken Biegman. Daarnaast vraagt de grote bal extra aandacht. Marjolein vertelt: "Mijn eerste bal had ik samen met mijn vader gemaakt van epoxyhars. Maar dat is eigenlijk te zacht. De huidige bal is van polyester gemaakt. Van dat materiaal maken ze ook boten. Dat is sterk en veel beter op straat te gebruiken. De grootste bal, die ik heb, is uit acht delen opgebouwd, zodat hij ook vervoerd kan worden in flightcases, als wij bijvoorbeeld in China of Zuid-Korea moeten optreden."

Het poppenspel van Marjolein is fysiek van aard. Het is een dansend poppenspel op straat. Bij regen en harde wind kan het niet doorgaan, tenzij er een kerk wordt gevonden

Optredens

Een paar jaar geleden speelde ze op eigen initiatief op het festival van Charleville-Mézières, buiten het officiële programma om. "We speelden gewoon op straat en kwamen op de Franse televisie terecht. Dat heeft ons zelfs een voorstelling in Martinique opgeleverd, een eiland en Frans overzees departement in het Caraïbisch gebied. Op dit moment ben ik bezig om een pop te maken van een blanke vrouw. In september hopen we in Hoorn te kunnen spelen. Wij moeten hiervoor een nieuwe voorstelling ontwikkelen over een donkere jongen en een blanke vrouw, juist omdat er in die plaats een omstreden beeld staat van Jan Pieterszoon Coen."

Als Marjolein me dit vertelt, denk ik onwillekeurig terug aan haar eerdere verhaal over de voorstelling van een onmogelijke liefde in Burkina Faso. Zo komen internationaal veel draden bij elkaar.

www.compagniewithballs.com
www.lesgrandespersonnes.org



'The Great Parade' in het Cambuurstadion van Leeuwarden in het kader van Leeuwarden culturele hoofdstad van Europa 2018
 Fotograaf onbekend